

Előfizetési árak:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 " — "
 Negyedévre 2 " 50 "
 Egy óra 1 " — "
 Egyes szám 4 kr.

Megjelenik mindennap,
 vasárnap kivételével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség:

és

Kiadóhivatal:

Fő-piacz. Simonffy-ház,
 a városházával szemben.

Hirdetések a legmérsé-
 keltebb árszámítás mel-
 lett vétetnek fel.

Szövetségesünk hadgyakor- latainkon.

Debreczen, augusztus 31.

Fejedelmi vendégek otthona lesz Magyarország a jövő hóban néhány hétre.

A magyar király, mint házigazda fogadja az illusztris társaságot, melyben legkiválóbb egyéniség kétségkívül II. Vilmos császár, ez a fiatal, energikus és már is kiváló alakja az ifjú német birodalom császárajának.

Komoly dolog hívja hazánkba Németország császáraját és Szászország fejedelmét. Szemtől-szembe akarják látni, hogy a híres hármasszövetség egyik tagjának fegyveres ereje mily fokán áll a készültségnek, meg fog-e ez felelhetni azon várakozásoknak, melyeket a hármasszövetségben élő minden egyes nagyhatalmaságtól a többi méltán meg is vár.

A kőszegi nagy hadgyakorlatok lesznek hivatva erről tanubizonyságot tenni és semmi kétség sincs már eleve is az iránt, hogy a magyar király hű szövetségeseinek közös hadseregünket olyan készültségben fogja bemutatni, melyre nemcsak a legfőbb hadur, de magas vendégei is legnagyobb büszkeséggel tekinthetnek.

A közös hadseregnek, mint ilyennek nem volt ugyan még alkalma háboruban megmutathatni rettenetes erejét és nem is kívánjuk, hogy egyhamar alkalom legyen erre, hanem azon nehéz fegyvertények, melyeket több, a legerősebb kritika alá vett hadgyakorlatokon már bemutatott,

azon elismerő nyilatkozatok, melyek különösen külföldi szaklapokban ezen közös intézményünkről olvashatók voltak, maga az az impozáns számerev is, melylyel közös hadseregünk mozgatás esetén dicsekedhetik. — kétségkívül ismeretesek szövetségeseink előtt is és kétségtelenül arra engednek következtetést vonni, hogy a közös hadsereg nehéz napokban a házára fényt, dicsőséget, a szövetséges nemzetek hadseregeire hasznos fog hozni.

Hiszen a nemzet nem kimél semmi áldozatot, hogy a monarchiai hadereje azon a nivón álljon, melyen áll a többi szövetséges társaké.

Hosszu huszonöt éven keresztül az ország ugyszólva alig tudott kulturális céljaira valamit áldozni, mert mindig kész volt arra, hogy milliói sokaságait azon intézménybe fektesse, melyen hazánk nyugalma, békéje fekszik és melynek naponkinti fejlesztéséről fillérekből összetett millióival gondoskodott is.

Hát az osztrák-magyar hadsereg ma már oly hatalmas erő is, hogy arra támaszkodva, egy évtized óta állunk ellent már az északi kolosszus terjeszkedésének és biztosítjuk a békét Európának.

A körünkbe jövő német császár tudja ezt. Hiszen ha nem lett volna meggyőződve az osztrák-magyar hadsereg kiváló harcalképességéről, arról az áldozatkészségről, melylyel a monarchia népei ezen intézményét folyton erősítette, nevelte, első lett volna talán, a ki e szövetségnek fölmondott volna.

De Vilmos császár tudja és tudja azt és otthon, hazájában vasrővel, vas-

akarattal — hiszen Bismarck tanítványa volt — tudta keresztülvinni mindazon terveket, melyekkel a német hadsereget a szövetségesek haderejéhez méltóvá akarta tenni és tette is. — Hiszen csak néhány hónapja, könnyen vissza lehet emlékezni reá, hogy a katonai javaslatokat a parlament fölösztatása és új parlament egybehívása által mégis csak keresztülvitte. — S ha a német nemzet a katonai kérdésekben nem is hajlandó mindig császárajá akarátának hódolni, maga II. Vilmos erős keze biztosítékot fog nyújtani e tekintetben, hogy a német hadsereg folyton hű lesz dicső hírnevéhez.

Midőn tehát a német császár Magyarországra jő, a magyar nemzetnek kétszeres oka van örvideni e látogatásnak. Először, mert becsülnie kell a német császárban azt a kiváló gondoskodást, melylyel hadseregünk iránt viseltetik s azt időnkint meglátogatja; másodsor, mert Vilmos császár, mint szövetségeseink, egyik kiváló tényezője annak, hogy Magyarország is ez idő szerint a béke áldásos ölében fejlődik, gyarapszik és hivatásának, senkitől nem háborgatva, élhet tovább békében.

II. Vilmos tapasztalni is fogja Magyarországon nemcsak azt, hogy itt egy szövetségest, hű társat bir, hanem azt is fogja tapasztalni, hogy a magyar nemzet áldozatkészsége, kiváló szellemi és anyagi ereje folytán méltó társ a kiváló szövetségben.

S míg a fiatal császár látogatása Magyarországon kiváló jele a hármasszövetség erős alapon való fönnállásának,

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Mignon.

— Göthe.*) —

Ösméred-é a citromfák honát?
 Narancs csillámlik zöld sötétben át,
 Kék bolt alól szelid szellőcske száll,
 Repkény árnyában a bű myrtus áll...
 Ösméred-é?

Óh! oda, oda, ei,
 Mennék veled... szerelmesem, jövel!

Ott áll a ház, oszlopsor tartja fenn,
 Bübajos fény falán s a termeken,
 A márvány-szobrok megszólítanak ott:
 Bús gyermek, óh! b széld el bánatod!
 Ösméred-é?

Óh! oda, oda el,
 Mennék veled... szerelmesem, jövel!

Ösméred-é a felhős ormokat?
 Az öszvér sűrű ködbe veszt utat,

*) Régebbi műfordítás átdolgozása.

Sárkány gunnyaszt a sötét oduban,
 Megdől a bércz, rajt vad sió rohan...
 Ösméred-é?

Óh! oda, oda el,
 Viszáltan, Óh! én jó atyám... jövel!

A kis baronesse.

(Von Ompteda.)

Késő délután ébredt fel. Ásítózva ránézett az éjjeli szekrényen álló órára. Az óra állott, mert mikor reggel hazatért, elfeledte felhuzni.

Aztán körülnézett a szobában. Ruhája, frakkja, mindene szanaszét hevert. Gondolatokba merült s az elmúlt éjszaka jutott eszébe. Fáradt volt, hiszen egész éjszaka nem aludt.

Egy női kép foglalkoztatta elméjét, amely a legutóbbi időkből örökösön gondolatainak egyetlen tárgya volt.

Az éjszaka tettei világosakká kezdtek előtte válni. El-el merengett annak a női arcnak a gondolatára, amelyekért hajlandó lett volna aggligényes életével felhagyni.

Négy hete, hogy kerülgeti a szerencsét. A kis dán baronesse-sel egy ebédnél találkozott először, mellette ült. Arcza azzal a kis arisztokratikus orral feltűnően, tetszett neki. Arcz-

vonásaiban volt valami komoly és erőteljes. Egerszerre dobogni érzé a szívet; ő aki azt hitte magáról, hogy keble kihalt, mint valami kráter.

A kis baronesse-ben volt valami megkülönböztető, valami olyas vonás amit azon a számtalan nőn, kikkel ta álkozott az életben, föl nem fedezett. A kis baronesse nem beszélt a bálokról, nem arról a sok petyka féleről, hogy ki kit vett vagy vesz el.

Aztán meg nem is tudott berlini dialektusban beszélni, hanem mint az északi németek, ki nem ejtette a „ch“-t.

Vezetékeve Rigmor volt.
 A mi hősünk ilyen nevet sohasem hallott.

Tegnap este azon a bálou a mit rokoni adtak, látta utólszor a leányt. Másnap reggel már Dánia felé vette útját a kis baronesse.

Ez volt tehát az utolsó találkozó alkalom.

Régóta meggyőződött már a férfi, hogy a leányélet unalmas terhes egyhangú Jólakott már vele.

Hát mi változosság van egy aggligény életében? Későn reggel felkel, mert hisz egész éjjel mulat, vagy pedig nagyon későn tér haza. Lovagol is néha-néha. De a lovágás nem hozza meg a váitozatosságot. Megreggelizik a „zöld macská“-nál, vagy a „Kodsonti“-nál. De itt is ugyanazokkal az emberekkel találkozik, másról

addig kétségtelen, hogy e látogatás után még erősebb kapcsolatot fogunk kialakítani szövetségünkkel összekötve lenni.

— **Belföldi hírek.** (A hagyakorlatok) idejére tett egészségügyi intézkedésekről eddig közölték kiegészítésként a „Pol. Corr.“ hiteles értesülés alapján jelenti, hogy oly helységekből, ahol kolera- vagy koleragyanus eseteket jelentettek, egyáltalában nem hívták be fegyvergyakorlatra a tartalékosokat. A lakosság és a csapatok egészségi viszonyainak leggondosabb figyelembevételére, természetesen a legmesszebbmenő gondoskodás tárgyát képezi. — (Dr. Samassa) egri érsek újra fényes tanujelét adta nagylelkűségének s annak, hogy a magyar tanügynek igazi lelkes barátja. Nyiregyházi érseki lapunkat, hogy az érsek negyven ezer forintot ajándékozott az ottani katolikus iskola újjáépítésére. — (Torontalmegye) két kétségében a megyei főorvos hatalmasan konstatálta a kolerát.

— **Külföldi hírek.** (Umberto király) a disztribúción, amelyet Henrik porosz herceg tiszteletére adott a Savoya hajón, pohárköszöntőjével ezekkel a szavakkal végezte: „Legjobb barátom, Vilmos császár egészségére emelem poharamat.“ — (Aduzzogó nagyherceg) Luxemburgból Adolf nagyherceg külföldre utazott, csak hogy Vilmos császárt Metzben üdvözölni kénytelen ne legyen. — A dolog nagy feltűnést kelt.

Papirszeletek.

(30,000 fej a csárnak. — A király Mohácsán. — Az ágyu ember. — Kezet mosni. — Korbuly.)

Augusztus 31.

A románok között az a romántikus mese van elterjedve, hogy a magyar király (és nem az orosz trák császár, kihez a románok, úgy látszik, teljesebb bizalommal viseltetnek) 30,000 román fejet szedet össze és ajándékba küldi az orosz csárnak.

Nyugodtak lehetnek a jó dákok, — Van a csár körül elég üres fej, — nem

hogy még a Luccaciu, Ratin, Brote, Popovici társaik tulajdonára vágyakoznék.

A mi különben bennünket illet, azt hisszük, hogy a magyar király szívesen nélkülöz 30,000 román főt, küldeni kell belőle, hiszen Pázmándi és társai nem voltak képesek Szentpétervárra liferálni a megrendelt harmincz, vagy több ezer — magyar szivert!

A király a közönségi hadgyakorlatok folyamán el fog látogatni „nemzeti nagy létünk nagy temetője — Mohácsra is“.

Ma megint „holló szárnyaival lebeg a zordón enyészet“ s ha nem vigyázunk magunkra, ismét „ránk viharozza dühét.“

S az aggodó fölség ott látja folyni a Csele-patakot, melyben vesztét lelte egy szegény fiatal király.

A trétában rejő igazság nyelvén szeretőnk a nemzetet figyelmeztetni:

— „Mint hajdan az ifjú királyt a megáradt Csele, vigyázz népem, ne nyeljen el a sok ármány csele!“

Rossz szójáték, de a nemzetiségek, a villogó felekezetek még rosszabb játékot űznek nem csak a szavakkal, de tetteikkel is!

Egy jámbor párisit, a kinek mestersége az volt hajdanta, hogy a czirkuszokban szabadkézzel fogta el a kiröpített ágyugolyót, megválasztottak képviselővé.

Hogy gunyolódnak, hogy dühöngenek a miatt a párisi lapok! Hát nincs már a parlamentben elég bohóc és komédiás?

Avagy nincs arra szüksége éppen most a czirkuszszá vált párisi kamarának, hogy legyen valaki, a ki röptében kapja el a „Panama“-ágyuból kilőtt golyót?

Uraim mossuk a kezünket szorgalmasan

karbollal, citromsavval — mert különben az orvosok m o s s á k a k e z ű n k e t!

Korbuly József, a kolozsvári nemzeti színház volt intendánsa és Maecenása, dusgazdag örmény gentry és gavallér, beleszólt az Ujlaki-Aporokay ügybe és az „Erdélyi Híradó“-ban legyávázza, gyalázza a nagyváradi hírlapírókat, a mért

1) egy nőt megsértettek,
2) a mért a 18 nyilatkozó urat kritikái véleményök nyilvánításában terrorizáltak,

3) a mért egy szerinte magyar ügybe bele szóltak, a nélkül, hogy a kritika vagy kritikus lett volna megtámadva, de e helyett csupán a sértő fél szenvedett bántalmat;

4) s a mért végül most is meggyalázó szidalmakkal illetik Beöthy és Bakácsot, holott az ügy már részint lovagias uton, részint pedig a megfelelő hatóságok előtt fekszik.

A „Szabad-ág“ ezért Korbulyt „a s a j t ó J u d á s á n a k“ nevezi s kijelenti, hogy vele — szóba nem áll.

Azt hiszik — ugye bár — derék nagyváradi kollegáink, hogy a párbaj közép-korbulyi intézmény?

Gasparone.

A debreczeni zenede.

Debreczen, aug. 31.

A debreczeni zenede értesítését, mely vonatkozik a 32-dik folyó 1893-dik év szeptember hó 11-én kezdődő s jövő év június hó végéig tartó tanévre. Így hangzik:

A főlvetelre vonatkozó általános megjegyzések.

A zenedébe növendékül fölvehető, ki a 8-dik élet évét betöltte, olvasni, írni tud s a számolás elemeivel ismeretes. A kinek zene ösméretei nincsenek, vagy hiányosak: annak azok elsajátítása végett egy évig az elméleti, előkészítő tanfolyamra az u. n. általános képezdében kell járnia. A zene ismerettel bíró növendékek — ha ujonnan vétetik fel a ze-

mint a löversenykeről nem is beszélhet. Rendeszen azonban azt tapasztalta, hogy soha éjjel két óra előtt nincs odahaza.

Ezt az egyszerűséget, változatlanságot a kiss baronesse megváltoztathatta volna. S mert a mi emberünk érdeklődni is kezdett a csinos leány után a rendes élet első nyomai már látszottak is rajta.

Nemrég beszélni óhajtott vele. Ez tegnap este meg is történt.

Egymás mellett állottak. A férfi kíváncsian kérde:

— Igaz, hogy nagysád holnap reggel elutazik?

— Igaz még pedig korán.

— Nem fogja távolléte alatt Berlin hiányát érezni? Hisz nagysádnak nemde kellemsen tőrt el a négy hete Berlinben?

Nevetve rázta erre kicsiny szöke fejcskáját.

— Nagysádeknál mégis csak szomoruan egyhangu lehet az élet.

— Hisz ép az a szép.

— Szép az egyhanguság?

Majd ijedten bámulva kérdezte

— Hát megyed azt hiszi, hogy én élvezni, önmagamot mutogatni jöttem Berlinben?

A férfi a kitörést meg nem értette.

A kis baronesse aztán elbeszélte, hogy milyen egyszerű csendes náluk, falun az élet. Mesélt legelőikről és vetésekről. Elmondta apja kastélyának történetét.

A történet elbeszélése alatt a férfi mind jobban és jobban csodálkozott: Hogyan? Hát

sem ebéd, sem multság, sem piknik nem tartódik e háznál?

Hát ez az a szép egyhanguság?

Aztán szándékát szerette volna kifejteni. Kérdezte, vajjon nem jobban tetszenék-e neki, ha városban élne? Például — mondá — egy nagy városban.

A leány tudni akarta, hogy melyik várost érti.

— Például Berlint — mondá lázasan a férfi.

Aztán naivul kéredezte a leány:

— De kivel éljek én Berlinben? Hiszen atyám Aumumban marad.

— De ha férjhez megy nagysád?

A kis baronesse szeméi csillogtak az örömtől:

— Férjessel mindenütt boldog tudnék lenni, s vele mindenütt ellaknék.

Nos, most már ott volt, ahova a beszélgetést vezetni akarta. Most kellett a dolognak, hogy ugy mondjam „elszűlni“.

De bátoratlan volt. S mielőtt elszánta volna magát az elhatározó lépésre, bejött a házigazda s minden további beszélgetést félbeszakított. A kis baronesse a háziurral az elutazásáról beszélt. Az öreg ur kérdezte:

— S tudod, ki érkezett Aurumba?

— Nem.

Erre az öreg ur kihuzott egy telegrammot a zsebéből. A kis baronesse elolvasta. Valami Péternek a neve volt benne. E névnek a kis baronesse annyira megörült, hogy mindjárt pakoltatott s haza felé tartott.

A mi emberünk busan jött ki az utcára

a baronesstől. Nem tudta megérteni, hogy lehet valaki egy Péter nevűbe szerelmes. Bujában elment egy bálba s ott borba mártotta bánatját. A történeti igazság kedvéért meg kell említenem, hogy alaposan becsipett.

Bár merre nézett a mi hősünk, mindenütt ott lebegett előtte a kis baronesse arc képe. Életmódja megint a régi agglégényes maradt. Későn kelt fel későn feküdt; elment egyszer egyszer lovagolni, néha táncmultságba... élete azonban egyhangu volt, mert mindig is méltódott az, a mit egyszer már átélt.

Nagyon lehangolt, szomorú volt. Egyedül a kis baronesse tudta volna megvigasztalni. E nő kedvéért megtett volna mindent, tán még azt is, hogy dolgozzék.

Ma megint egyhangu lesz a napja. Ebédre volt hivatalos Senkblei tanácsoshoz. Az ebéd hatkor kezdődött.

A mi emberünk ürügyet keresett arra, hogy minő uton maradhatna el a erről az ebéd-ről. Hiszen Senkbleiéknel már oly sokszor volt s mindig oly unalmas volt a társaság.

Csengetett. Az inas bejött.

— Menjen el Senkblei tanácsos urhoz s mondja meg, hogy makacs torokgyulladás miatt nem mehetek el az ebédre...

Pár perc múlva megbánta, hogy megüzentette Senkbleiéknek, hogy nem mehet el.

Va ami bántotta. Hozzá látott a toalettjéhez. A mig öltözködött azon gondolkodott, hogy töltsen el a mai estét. Végre aszába jutott. Valami énekes truppot keres fel, — a mely már nyolcz napja produkálja magát.

Mikor elvégezte a toalettjét, másképp ha-

nedénkbe, — az igazgató és szaktanár előtt fölvételi vizsgát kell tennie, hogy meghatározassék, melyik osztályba lesz sorozandó. A múlt évi tanfolyamok növendékei a természetes osztály-fokozatba lépnek.

A régi növendékek fölvétele s az általuk fizetett díjak nyugtázása, a kezeik közt lévő anyakönyvi kivonatban ösmertetik el; az újonnan belépők új anyakönyvi kivonatot kapnak.

A zenede tanfolyamai.

A zenében jelenleg 5 külön álló tanfolyam működik, u. m.

a) az általános elméleti előismeretek elsajátítására az általános képezde — egy-egy elkülönített osztályival leány- és fiúvendékek részére. (Tanár: Sz. Nagy Károly.)

b) énekiskola — 3 leányosztályival. (Tanár: Özv. Zivuska Ferenc né.)

c) zongora-képezde — mint a zongora-iskola előkészítő tanfolyama, kezdő zongorázók számára — 2 párhuzamos leány- és egy fiúosztályival. (Tanár: Sz. Nagy Károly.)

d) zongora-iskola — 4 leány- és 2 fiúosztályival. (Tanár: Hites Lajos) s végre

e) hegedű-iskola — 2 vegyes osztályival. (Tanár: Friedman József.)

Ezen 5 tanfolyamon kívül ez évben egy zongora kiművelési tanfolyam is nyitattik meg — előre haladt zongorázók kiképezése céljából. (Tanár: Hites Lajos.) E tanfolyam csak azon esetben kezd meg működését, ha a fölvételre legalább 4, képesítettnek talált növendék jelentkezik. Egyelőre csak nótanítványok vétetnek föl. Egy osztályba legföllebb 5 növendék soroztatik s ennél fogva a szükséghez képest minden 4—5 növendék részére külön párhuzamos osztály lesz föllállítva.

A zongora kiművelési tanfolyam növendékei az alapítók és ajánló vagy rendes tagok ajánlási jogkezdményét nem vehetik igénybe.

A fizetendő díjak.

A debreczeni zenede növendékei fizetnek:

1) beiratási díj fejében évenként s személyenként szept. hó 15-ig bezárólag

tározott. Az lett ugyanis a szándéka, hogy elmeny a „Bristol“-ba vacsorálni, a „Theater unter den Linden“-ben egy kis előadást végignézni, s fevonásközben legalább beszélgethet Elly Dauserttel, a központi színház divájával.

E névre felvidult arca, de ha a kis baronessre gondolt, az mégis jobban tetszett neki.

Befogatott a kocsiába: csodák csodája azonban, ekkor megint azt vette a fejébe, hogy ő mégis csak beállit a tanácsoshoz, s azt mondja, hogy újra egészséges lett meggyógyult...

Fél tizenkettőkor, éjjél idején a férfi vendégek Senkblei tanácsos dohányzó termében ültek:

— Nos hát, hogy van a kis baronessal, — kérdi egyik barátja.

— Hát biz az sehogysem megy, mert a mióta fejébe vett valami Pétert, nem is láttam többet.

— Külömben ne törd a fejedet, régen már a Péter felesége...

— Én?... Sohasem törődtem vele. hisz tán tudod, hogy agglégény akarok maradni.

E szavakat alig tudta kimondani. — Gyorsan eltávozott az estélyről. Hazament. Ott hon beleveterte magát az ágyába, hogy késő délután felkeljen s folytassa tovább is egyhangu életét... Néha-néha felsóhajtott, mégis csak jó volna változtatni az életrendszeren... de ha nem tettem a kis baronessé szerelméért, most már hagyjuk el...

Fordította L.

2 o. é. forintot, azontul pedig 3 forintot — bárhany osztályba vétessenek is föl.

2) tandíj fejében az egész tanévre az általános képezdében 16 frt; az ének iskolában 16 frt; a zongoraképezdében 30 frt; a zongora-iskolában 30 frt; a zongora ki művelési iskolában 30 frt; a hegedű-iskolában 30 frt.

Az alapítók és ajánló tagok ajánlási jogkezdménye.

Az alapítók és ajánló tagok alapszabályilag biztosított azon kedvezményben részesülnek hogy az általuk ajánlott növendékek vagy épen semmit sem, vagy a rend-snél kisebb tandíjat u. n. pótdíjat fizetnek.

I. Az alapítók ajánlatára:

1) 100 frtos alapítvány után a növendék az egész tandíj helyett póttandíjképpen az általános képezdében, vagy ének iskolában 3 frt, —

a hangszer tanfolyamok bármelyikében pedig 16 frtot fizet.

2) 200 frtos alapítványra ajánlt növendék csak a hangszer tanfolyamban fizet 3 frt póttandíjat.

3) 300 frtos alapítványra ajánlott bármelyik tanfolyamban teljes tandíjmentességet élvez.

II. Minden 8 frtos ajánló tagság egyenlőnek vétetik kedvezmény tekintetében egy 100 frtos alapítvánnyal.

III. Rendes tagságra aláírás többé nem fogadtatik el; még le nem járt rendes tagság után azonban fenmarad az addigi kedvezmény — nevezetesen:

1) egy 6 frtos évi tagságra lett ajánlás folytán fizet a növendék az általános képezdében és énekiskolában 3 frtot, — bár melyik hangszer tanfolyamban 19 frtot.

2) a két 6 frtos évi tagdíjra ajánlott csupán a hangszer tanfolyamban 12 frtnyi, —

3) a három 6 frtos évi tagdíjra ajánlott pedig ugyancsak a hangszer tanfolyamban 4 frtnyi póttandíjat fizet:

Ugy a beiratási díj, — mint az egész vagy póttandíj a beiratáskor előlegesen s egészen kifizetendő.

Az ajánlási jog gyakorlása.

Az ajánlás a pártfogónak írásbeli nyilatkozata alapján fogadtatik el. Valamely növendék csupán egy alapító, vagy ajánló tag ajánlatát veheti egy iskolába a leendő beiratására nézve igénybe; míg ellenben meg van engedve, hogy mindenik küllő iskolába más pártfogó által is ajánlathassék.

Az alapítók, ajánló s rendes tagok ajánlása csak azon esetben vétethetik figyelembe ha az esedékes alapítvány-részlet tagsági-díj kamatok az elmúlt évekre, valamint a folyó tanévre hátrányban nincsenek.

Az ajánlási jogot az alapítók s ajánló tagokon kívül még csupán az alapítók törvényes örökösei s jogutódai — valamint azok gyakorolhatják kiket az alapítók alapítványok tétele alkalmával e végre egyszersmindenkorra kijelöltek; ennél fogva fölhivatik minden ily alapítványtulajdonosa, hogy jogát az igazgató-ságnál igazolja — mivel különben tagsági jogot nem gyakorolhat.

Szegénysorsu, de tehetséges növendékeknek díjtalan tanítását a választmány, — pártfogó ajánlás nélkül is — engedélyezheti. Az ezen kedvezményt igénybe venni kívánók fölhivatnak, hogy szegénységi bizonyítvánnyal ellátott folyamodásukat e végett szeptember hó 10-éig az igazgatóhoz — a zenede helyiségében — benyújtani el ne mulasszák.

Az 1893—94-ik tanévre való beiratás s fölvétel szeptember hó 7-től 10-éig a zenede helyiségében Czegléd-utca 2562. sz. a. naponta d. e. 11 órától 1 óráig eszközöltetik. Fölkértenek annál fogva az érdekeltek, hogy az iránt a kitett határidő alatt intézkedni sziveskedjenek. — Kelt Debreczenben, a debreczeni zenede választmányának 1892. év június hó 4 én tartott üléséből.

A választmány.

Helyi hírek.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órakor, csak esetleg hétfőn később.

A királyi táblán hivatalosórák a segéd és kezező hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartatnak — Az igtató, kiadó hivatal és az irattár a felelősek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 2—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban, nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőt 11-től 12-ig.

Múzeum a kollégiumban nyitva van vasárnaponként d. e. 10-től 12-ig.

A m. kir. meteorológiai intézet időjelése a debreczeni távirás hivatalnál augusztus 31-én: Borus, helyenként csapadék, enyhe.

Augusztus 21. Beiratások kezdete a kollegiumi, az ev. ref. utcai elemi iskolában és a rózsateri kisdudóvodában.

Szept. 2. Állathulla égetés és hullaszállítóköci próbálás délután 2 $\frac{1}{2}$ órakor a sintértelepen.

Szeptember 9. A kereskedő ifjak dalestélye a Margit fürdőben.

Szept. 10. A munkás dalegyet hangversenye a Margit fürdőben.

Szeptember 19. Katonai lövésár H-Nánáson.

Szeptember 21. Katonai lövésár Debreczenben.

Október 2—10. Országos vásár.

— Az iskolákból. A kolera járvány nagyon megzavarta a tanévet, mert a fenyegető járvány miatt a legtöbb iskola megnyitása bizonytalan időre el van halasztva. Az egyes tanintézetek részéről a következő jelentéseket vettük:

Tanév megnyitása elhalasztása a Collégiumban. A debreczeni ev. ref. főiskola theologiai és jogi akadémiáján a tanév megnyitása — tekintettel a kolera járványra — további hatósági rendelkezésig elhalasztatik. Debreczen, 1893. Augusztus 31. Az akadémia igazgató sága.

Miután a debreczeni összes közép- és felső iskolák megnyitása miniszteri rendelet alapján bizonytalan időre elhalasztatott: főgymnasiumunkban az értesítőben szeptember hó 1-8 napjaira kihirdetett felvétel nem tartatik meg és senki be nem iratik tanulónak. Az eddigi előjegyzések, beírások érvényesek.

Az érettségi, javító és magán vizsgálatok az értesítőben kitűzött napokon megtartatnak a megjelenőkkel. Ha az iskola megnyitás elhalasztása következtében a javító és magán vizsgálatra most elő nem áll valaki, az iskola megnyitásával előállhat. A ki az érettségi, pótló vagy javító vizsgálatról elmarad, az decemberig nem állhat elő. Debreczen, 1893. Aug. 31. Tüdős János, gym. igazgató.

Iskolai tudósítás. Miután a belügyminiszterium rendelete alapján a kolera-járvány behurcolásának megakadályozása végett Debreczen város előjárósága a debreczeni összes felső és középiskolák megnyitását eltiltotta: tudatjuk az érdekeltektől szülőkkel és tanuló itjusággal, hogy a debreczeni állami főreáliskolában a beírások az iskola ez évi értesítőjében és a hírlapokban közölt napokon nem tartatnak meg, hanem a városi előjáróság határozatához képest bizonytalan időre elhalasztatnak. A járvány megszűnése után, vagy újabb hatósági intézkedés esetén a beírások napjait, valamint az iskolai év megnyitását a helybeli és a környékbeli vidéki, sőt a szükséghez képest a budapesti főbb lapokban is, kellő időben tudatni fogjuk. Debreczen, 1893. augusztus 30. Az állami főreáliskola igazgató sága.

Az ev. ref. felsőbb s ezzel kapcsolatos elemi leányiskolában a tanítások megkezdése belügyminiszteri rendeletre, további rendelkezésig elhalasztatott; de a beírásra lehet jelentkezni naponként délelőtt 9-12 óráig. A tanítások megkezdését a t. cz. szülők tudomására juttatni nem késik az igazgatóság. A női kereskedelmi tanfolyanra jelentkezés szeptember hó 10-ig meghosszabbított. Dóczy Gedeon igazgató tanár.

Olyszülőket, kik gyermekeiket a fővárosban szándékoztak taníttatni, érinteni fog annak híre, miszerint Kammermayer Károly polgármester, arra való tekintettel, hogy az ország különböző vidékein föllépett kolera-járvány ez uton is be ne hurcoltassék a fővárosba, elrendelte, hogy a z ö s s z e s f i u é s l é a n y k ö z é p i s k o l á k, — a melyek közé tehát a gymnasiumok, reál-, polgári-, kereskedelmi iskolák és tanítóképzők tartoznak, — a további intézkedésig meg ne nyitassanak. Erről a polgármester jelentést tett a vallás és közoktatásügyi miniszternek s egyuttal fölterjesztést intézett a belügyminiszterhez az iránt, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg függesztesse föl az egyetemenek megnyitását is.

— A nőegylet elnöknőjének lemondása. Veresné Szathmáry Teréz urnő, a debreczeni jótékony nőegylet elnöke, tegnap a választmányhoz czimzett levelében az elnökségről lemondását jelentette be L e é b Pálné urnő alelnöknővel, azzal indokolván ezt az elhatározását, hogy a mostanában támadt áramlatokkal szemben ő többé nem viheti az elnöki teendőket, s azonnal megválnék régóta viselt tisztétől. A nőegylet tagjai között gyorsan híre terjedt az elnöknő lemondásának, s több oldalról hallott nyilatkozatokból ítélve a közhangulat már most akként alakul, hogy a közszeretben álló elnök lemondását a nőegylet nem fogadja el, nem csupán azért, mert a lemondás a közgyűlés helyett a választmányának van bejelentve, — de különösen azért, mert Veresné S z a t h m á r y Teréz urnő kipróbált buzgalmát, erélyét nélkülözhetetlennek tartják épen a mostani felette nehéz körülmények között. Ha valaha erős kormányos kellett a hajóra, úgy most olyan kell, a ki szerencsés kézzel vezesse szirtek közül sik tengerre. A nőegylet tagjai — értesülésünk szerint — reménylik, hogy a sok érdemeket szerzett elnöknőt a személyébe helyezett bizalom lemondása visszavonására bírja s ő tovább is élén marad a jótékonyaság áldásos gyakorlására alakult egyeletnek, a melynek a közel multban elért gyors felvirágzásából oroszlán rész illeti az ő lankadatlan tevékenységét.

— Nincs kolera Debreczenben. Tegnap ismét megzavarta Debreczenben a közönség nyugalmát egy futó tűzként terjedő hír, hogy t. i. egy kolera-cselédet szállítottak a járvány kórházba. Annyi igaz, hogy T a t á r Lidi 14 éves szoboszlói illetőségű cselédet — ki S z a b ó József halmii járásbírósi jegyző Debreczenben nyaraló nejénél szolgál a Sesta-kertben — hányásinger fogta el s e miatt bevitték a járványkórházba. Bajának azonban nem volt egyéb oka, mint saját vallomása szerint az, hogy tegnap sok éretlen szilvát evett és még több vizet ivott rá, a mi pedig minden időben, mindenkinél olyan eredményt idéz elő, mint T ó t h Lidinél. A leányt holnap már kieresztik a kórházból. Nincs tehát Debreczenben kolera és nem is lesz, ha be nem hurcolják másfelől, ebben az irányban pedig a hatóságok éberben öröködnék.

— Lelkészek értekezlete. A debreczeni bölcsészeti fakultás felállításának barátai (s ki ne volna barátja ennek s nemes törekvésnek?) méltán nagy érdeklődéssel várják az egyházke-

rületi elnökség általunk hétfőn közölt felhívásának, valamint az ezután következő, szeptember vasárnapjain templomi szószékeken elhangzó buzditó beszédeknek az eredményét. A debreczeni ev. ref. lelkészek ma este gyűlnek össze, hogy megállapítsák, szeptember melyik vasárnapján hívják fel adakozásra a debreczeni hívek áldozatkészségét. Az első vasárnapról urvacSORA osztás miatt el kellett halasztani a felhívást s így erre vagy a második vagy a harmadik vasárnapot tűzik ki.

— Zeidő ünnepek. Holnap köszönt be zsidó polgártársainkra az év legfontosabb hónapja, a mennyiben az idén Szeptember hóban lesznek a z s i d ő f ő ü n n e p e k. Ugyanis Szept. hó 11-én és 12-ikén lesz az ugynevezett R o s H a s o n o h ünnep, a zsidók új éve, melyen harsona szóval hirdetik a templomban a világ teremtsétől számított 5654-ik év beköszöntését. Ez ünnep kemény próbára teszi a hitű zsidókat, mert 4 napig kell majd zárva tartaniok üzleteiket t. i. szombaton, vasárnap, hétfőn és kedden. Szept. 20-án lesz a hosszú nap Jomkippur, 25-én pedig kezdődnek a 8 napig tartó sátoros ünnepek. A debreczeni izr. hitközség a Szt. Anna utcai nagy templomon kívül még a főreál iskola volt tornatermében (Korona épület) rendez istenitiszteletet, a templomok túltömöttségének meggátlása céljából igen helyesen még egyébb segéd imaházakról is fog gondoskodni a hitk. előjáróság. A Szt. Anna utcai templom részére egy kitűnő kantort s énekesekkel szerződtetett, a ki értesülésünk szerint már holnapután (szombaton) próbaelőadást fog tartani a Szt. Anna utcai izr. templomban.

— Dr. Sárváry Gyula városi tisztii főorvosának hirtelen rosszulletéről tudósítottunk tegnapi lapunkban, ma már sokkal jobban van. A beteg, a mint értesülésünk, délelőtt sétakocsizást tett a nagyerdőn s egy-két nap alatt megkezdheti magán- és hivatalos orvosi gyakorlatát.

— A hajdumegyei tűzoltó-szövetség választmányára S z i k s z a y Gyula debreczeni tűzoltó főparancsnok elnökielete alatt a tűzoltó laktanya helyiségében tegnap délután 5 órakor ülést tartott, melyen megjelentek K o v á c s Károly sámsoni, B a r t a Lajos kabai, P á p a y Károly h.-bőszörményi és K a s z á s József b.-újvárosi tűzoltó főparancsnokok továbbá N a g y István titkár és G a n o f s z k y Lajos az egyesület választmányi tagja, Elhatározták először is azt, hogy a tűzoltó szövetség közgyűlése az idén H.-Bőszörményben szeptember 10-én fog megtartatni, továbbá, hogy azon a közgyűlésen a választmány indítványozni fogja, hogy ezentul a szövetség közgyűlései mindig Debreczenben tartassanak meg. Nagy fontosságu a választmányának azon tegnapi határozata, miszerint a z ö s s z e s h a j d u m e g y e i é s d e b r e c z e n i t ű z o l t ó k, a s z o l g á l a t b a n t ű r t é n e n d ő b a l e s e t e k e l e n b i z t o s i t t a s s a n a k. Felkérte a debreczeni tűzoltó egyelet főparancsnoka, mint a szövetség elnöke arra, hogy minden hajdumegyei tűzoltó egyeletet évenként legalább egyszer felülvizsgáljon és a tapasztalokról, észlelt hiányokról, felszerelésekről tegyen jelentést az alispánnak a központi szövetségnek és a belügyminiszternek. Több, kevésbé fontos ügy elintézése után az ülés 7 óra után véget ért. Végül megemlítjük, hogy a belügyminiszter engedélyezte a debreczeni tűzoltóegyletnek, miszerint a laktanyát a mászóházzal, egy a csapó és kisdudó utczákon átmenő telefon-huzallal saját költségére összeköthesse.

— Megölte a pálinka. Erdős Sára 45 éves h. szoboszlói illetőségű ismert csavargónő tegnap szomorú véget ért a G i l á n y i kaszárnya melletti iszalagosban. Már jól felöntve ment be egy óra tájban a Bégány csapszékebe, a hol még egy félliter pálinkát ivott meg. Tánorogva, bukdácsolva hagyta oda a korcsmát s még volt annyi ereje, hogy a közeli bokrokig menjen, a hol lefeküdvé örök álmába merült. Holttestét a nagy-várad utazai temető hullaházába szállították.

— Az állati hulla égető kemenczében való próba égetésre vonatkozólag értesítjük az érdeklődőket, hogy a próbaégetést az új gyepmesteri telepen, a várad utcai temető mögött lévő ugynevezett akasztó dombnál tartják meg szombaton d. u. 3 órakor.

— Munkások dalestélye. A debreczeni munkás dalegylet dalestélyre készül, még pedig nagyobb és válogatott műsorral. Az igyekvő dalegylet estélyét szeptember hó 10-én a Margit fürdő disztermében fogja megtartani. A fiatal munkás dalegylet ez alkalommal is jelét kívánja szolgáltatni életképességének. — Az érdekes dalestély műsora mely a F r i d m a n n József egyleti karnagy vezénylete mellett fog előadni, a következő: 1. „Bordal“ Verdítől, — 2. „Mi riasztja“ Hoffertől, — 3. „Muzsikálnak“ Lányitól, — 4. „Bucus“ Riebertől, — 5. „Ráczy“ Hubertől.

— A debreczeni első asztaltársaság szept. 1-jén este közgyűlést tart Huszár József homokkert sori vendéglőjében. — E gyűlésen a Lajos nap megtartásáról számol be a rendezőség. Azután „folyó“ ügyek kerülnek sorra.

— A Gönczy egyesület központi bizottsága tegnap rendes ülést tartott. — Elnök E ö t v ö s K. Lajos kir. tanfelügyelő jelenti, hogy a keresk. társulat — tekintettel az egyesület kulturális missióját — az egyesület állandó tanszermuzeuma könyvtára és tanítók „Otthona“ számára csekély évi 200 frtért szép 3 szobából álló helyiséget bocsájt az egyesület rendelkezésére a keresk. akadémia palotájában, földszint. A bizottság örömmel és köszönttel veszi tudomásul elnök eme jelentését és a szerződés megkötésére elnököt és dr. Szánthót küldi ki. Tanszermuzeumi örnek és Otthon gazdának egyhangulag dr. S z á n t h ó Sámuel és H e r c z e g János választatott meg. A Gönczy-egyesület „Otthona“ tehát a kereskedelmi akadémia palotájában lesz, a jövő héttől kezdve az egyesület t. tagjai a helyiséget igénybe vehetik. Az „Otthon“ állandóan nyitva lesz a tanítók előtt s ott szaklapot találhatnak, megbeszélést tarthatnak, önként értetvén, hogy állandó érintkezést képez a tanítók között. Eddig E ö t v ö s K á r o l y Lajos, C s i k y Lajos és többen ajánlottak folyóiratokat és munkákat a könyvtár részére, valamint a muzeum részére is érkeztek már ajándékok. A hajdumegyei Gönczy egyesület választmányára fogja kitűzni a napokat, melyeken a tanítók összejöveteleiket fogják tartani.

— Tankötelesek összeírása. A rendőrségre nézve valóságos sisiphusi munka a tankötelesek összeírása. Mikor már nagyot lélegzve azt hiszi, hogy befejezte az összeírást s betereszti a tanács elé, a tanács pedig a közigazgatási bizottság elé, akkor derül ki hogy fölte hiányos a munkát. Vagy a rovatok hibásan vannak kitöltve, vagy hiányzik a rengeteg névsorból pár ezer gyermek. Ujbó kell kezdeni a fáradságo- munkát. Az összeírók közegek különben nem mindig okolhatók a hézagok munkálattért. Igen sok esetben ott van hiba, hogy a szülők alaptalan aggodalmából (pl. hogy új adó lesz ennek a következménye) vagy mert nem akarják iskoláztatni gyermekeiket, mindenféle raffineriával eltítkolják az iskola köteleseket. Az idén az egyházi hatóságok is az anyakönyvekből össze állították az óvoda és iskolaköte esek név-orát. Az eredmény azonban így sem teljes. Mert csak 10182 tanköteles van kimutatva, holott az 1660-diki népszámlálás 14114 tankötelest talált. Hát négyezer gyermek hová lett. A közigazgatási bizottság sietett is elrendelni, hogy a tanköte esek hiányzó 23% a előkeríttessék, az összeírás hiánya 30 nap alatt pótolassék. Mert a miniszteri utasítás értelmében a népszámlálási ez a későbbi összeírási eredmény közti különbözet indokolása nélkül csak 5% keveslet fogadható el. Tehát lehet újra kezdeni a sisiphusi munkát.

— UrvacSORA-osztás új kenyérre. A ref. egyház régi kánonok értelmében aratás után az új buzából süttött kenyérrel urvacSORÁT szokott osztani. A debreczeni ref. templomokban ezt az urvacSORA osztást a jövő vasárnap tartják meg.

— **Ujlaki Antal** egészségi állapotában örvendetes javulás állott be a melyet abból következtetünk, hogy töle debreczeni ösmerőseihez már biztos kézvonásokat mutató, terjedelmes levelek érkeztek, a melyeket magunk is láttunk, a mi az amputálás és myositis kilátásának eléggé nem sajnálható esetében lehetetlen volna. A nagyvárad kir. ügyészség átirata folytán Beóthy Pál és Bakats Béla megyei tisztviselők ellen a kir. törvényszék megindította a bűnvádi eljárást. A sérült hírlapíró, Ujlaki Antalt kihallgatta a vizsgálóbíró.

— **Tanév megnyitás.** Az ev. ref. elemi iskolák összes növendékei holnap reggel 8 órakor gyűlnek össze tanítók vezetése alatt a nagy templomban, az 1893/94. tanévet megnyitó istentiszteletra. — Ez alkalommal a ref. iskolaszék elnöke Némethy Lajos lelkész fog imát mondani.

— **Alföldy Károly** helybeli kedvelt táncztanár vidéki körútjából hazaérkezett, s táncziskoláját Szeptember hóban újra megnyitja.

— **Bomladoszó tüzoltó egyesület.** A h. szoboszlói tüzoltó egyesület mostanában különféle rossz akaratú közlemények jelentek meg a fővárosi lapokban. Mindeme közlemények, melyeknek szerzője szoboszlói ember, nagyon alkalmasok voltak arra, hogy a tüzoltó egyesület neveltségessé tegyék a közönség előtt, tagjait pedig elkedvetlenítsék. — Most pedig a főparancsnok ellen is nagy az elkeseredés, aki egy komédiás bandát rendelt ki egyik gyakorlatra, de ez a hivalkodás, — hogy egyszer már a szoboszlói tüzoltóknak is legyen zenekaruk, — mint lapunkból ösmeretes, föltötte tragikomikus módon végződött. A levelező persze megragadta a kitűnő tárgyat s megint kifigurázta a tüzoltókat a világ előtt. A parancsnokság, melynek nem volt előre tudomása a főparancsnok ötletének intézkedéséről, emiatt beadta lemondását. A szoboszlóiaktól félnek, hogy ha a parancsnokság ragaszkodik a lemondásához, szétzülnek a tüzoltó egyet is. Mert kevés embernek van kedve Szoboszlón is csupa gunyolódásért és méltatlankodásért önfeláldozással szolgálni a közérdeket, örködni a haláttalan embertársak vagy megbízottsága felett.

x **Lészai és Várady** vas, szerszám és konyha felszerelési üzletében egy polgári családból való 14—15 éves koraú fiú tanulókat felvétetik.

x **Biztos gyógyhatás.** Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében lefűvődésben, szorulásban főfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi „Moll fele seidlitz porok“ használata által biztos gyógyulást érnek el. Egy doboz ára 1 frt. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és k. udv. szállító-tól Bécs, I. Tuoblauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítménye az ö gyári jelvényével és aláírásával kérendő.

Irodalom — Művészet.

* **Bacziluskoma a nép közt.** Kis vékonyka füzet, a ponyvairodalmi munkák mintájára kiállítva jelent meg „Bacziluskoma vagy kolera“ című, mely népies nyelven, rimekbe szedve tanítja, hogy miként védekezzünk a kolera ellen. A rendőrkapitányi hivatal a hasznos kis füzet néhány százpéldányát ingyen osztja szét a külvárosok lakosai közt, hogy ebből könnyű szerrel, mintegy mulatva, ismerjék meg a szükséges óvintézkedéseket.

Vegyes hírek.

* **Halálozás.** Gróf Sztáray Antal 54 éves korában Nagymibályon elhunyt. A főrendiházban ellenzéki állást foglalt el s a delegációnak tagja volt fennállása óta.

* **Sikkasztó hadnagy.** Balogh Miklós. hoavéd-hadnagyot, mert az ezred pénzéből sikkasztott, elfogták.

Törvényszéki csarnok.

* **A „Repika“** porének tárgyalása tegnap vette kezdetét a kolozsvári esküdtszék előtt. A törvényszék elnöke Szász Béla, közvádló Jászenszky Sándor. A vádlottak közül

Brote megszökött, Popovicit szökés közben fogták el Predealon s így csupán ő és Romanul vannak jelen. Mindjárt a tárgyalás elején izgatott vita támadt a felett, hogy védheti-e a vádlottakat egynél több védő? Miután a törvényszék csak egy védő ügyvédet engedélyez, Popovicit Petrovits, Romanul Mudrony Pál védi. Jelen vannak Stefanovita és Russu ügyvédek is. A vádlottak nem élnek visszavetési jogukkal, mert — a mint Petrovics kijelenti — „Kolozsvár polgárait ez ügyben érdekelteknek tartják.“ A tárgyalás óriás izgatottság közt folyik tovább.

* **Lucaciú Budapesten.** Lucaciú László, az ösmert oláh agitátor zsembaja oly veszélyessé vált szathmári börtönében, hogy egy fogház-felügyelő kíséretében, a szemorvosokkal való tanácskozás céljából, Budapestre kellett szállítani.

* **Jókai Mór diszjügvéd.** A marosvásárhelyi ügyvédi kamarában mozgalom indult meg, hogy a koszosz író, a kinek ügyvédi diplomája van, de kliensekkel csak a regényeiben bajlódott, írói jubileuma alkalmából válaszsák meg disz-fiskálnak.

A szójáték.

(g. i.) A hasonló hangzású, de élesen ellenkező értelmű szók szembeállítás. Szójátékokból áll ma a tárcza-irodalom, ezeket gyártják az élclapok, sőt még a politikai szónoklat, s lyrai vers is szójátékokon élőködik. A szellemesség ez apró pénzt méltán nevezi Hugó Victor (mellesleg mondva: a szójáték himnlőjének egyik legfőbb terjesztője), a szellem szemetének. — Némely író alakjának nevét fordíti el egy-egy szójáték kedvéért. V. Hugó a „Nyomorultak“ban egy korcsmát Korinth-korcsmának nevez el ezért a szójátékért: „Omnibus ne hajts el a „Korinth“ vendéglő előtt: Non licet omnibus admittere Corynthum!“ Szemet, s értéktelen a szójáték, ha cél, és nem eszköz. Rendesen a tartalmat igyekeznek pótolni modern irodalmunkban, míg néha — ha a kalmi, elmesebb alakban, az irálynak mintegy önkéntelen s nem keresett díszítéseképen — csakugyan derítőleg hat, s a könnyedség, üdeség színét is kölcsönözheti. — Néha egész epigrammok alapját képezi. P. o. a következőben:

Hogy Feri jó költő, azt senki tagadni ne merje, Nem jó költő, ki már kétszer a csödbe került.

(Greguss Á.)

Jó szójátékok a Börné, midőn így szól: „Eszmezerem volt X. urral, azóta oly üres a fejem!“

„Az utolsó tiszteletet adjuk meg neki, s ez az első tisztelet, a melyben részesült.“

Inkább betűjáték, ha Zola híres regényére azt mondjuk, hogy címe „Nana,“ a kritika azt mondja rá, hogy „ne ne!“ a közönség, hogy „ni ni!“ a moralisták, hogy „no no!“

Szójátékot találtunk már Sotoklesnél, ki Ajax nevéből egy hős végzetére vonatkozó szójátékot csinál.

A rany J. e szójátéka:

Most fázok, mert van benne mód,

Míg el nem ég félőlnyi fám,

Akkor... ha elrontom a szót

Es fázom... nem az én hibám!

Ugyancsak Arany fordítja le nagy bravórral az „Acharnaebeliek“ (Arisztofanesz) e sorait:

Lam: A harci vértém hozd elő fiú!

Sik: Hozz bika vért, egész kancsót nekem!

Lam: Csátára mellem azzal vért ezem!

Sik: A dárídón majd abból vért iszom!

Vagy a „Lovagok“ból ezt:

„A derelyét küldi a Gorgon-taréjas, egyél, hogy birj derelyét hajtani!“

Számptalan példát szolgáltatnak az epigrammisták, tárcza, regény és sziumüirók, első sorban a francziák, továbbá élclapok; egy élclap „Börzeviczije“, Csiky Gergely „Mukányija“ igen

sikeresen parodizálják az elharapódzott szójáték-iragályt. Sokkal értékesebb élclapokat csináltak Heine, Safr, Voltaire, Jules Janin, Lessing stb.

Érdekes Moore epigramma a nyereszkedőhöz; jó nyereség volna — ugymond — az embereket megvenni azon az áron, a mennyit érnek, s eladni azon, a melyre ők becsülik magukat. E kis dal pointeje:

Te csak árva cska vagy,
De én árva vagyok...

(Varga Gyula.)

Gyakorolja a szójátékot Aristofanesen kívül Plautus, Molière, Abraham a Santa Clara stb.

Shakespeare érezte, hogy a szójáték népies sajtóság, s „Hamlet“ temetői jelenetében igen jellemzően beszéltet a sirsókkal ily szójátékos nyelvet; Arany J. azt kitűnően adta vissza magyarul. A magyar ember se szegény e nemből valóban csodálatos egy állítása Jókai Mórnak, midőn egy avultas tréfára rá fogja, hogy az a magyar nép egyetle szójátéka. El van látva ez élénk és dévaj észjárásu nemzet ez oldalról is.

Vegyük például a göcseji miszteriumot:

Angyal: Surgite pastores!
Pásztorok: De bizony ne szurj ide, mert vissza szurlak!

Szegedi illetőségű ez:

Angyal: Glória! glória!

Pásztor: Ah! gomolya!

IPásztor: Vén golya!

II. Pásztor: A tarka bornyu a fiát rija!

III. Pásztor: Az István bácsi a dudát fújja!

Igy mondja népünk a helyett hogy meg-szökött: „Futtakon,“ vagy „Illa-Berekben lakozik Bátorban.“ „Mindden hátnak (also és Rücken,) van egy hasa.“ „Hosszabb a pendely (pétek), mint a szombat (szoknya).“ „Mivégre teremtett a cigány?“ (Faluvégre.) Hajtáskor azt kérde, hogy „megfordított a k-e már a kutyák anyulat?“ Felelet: Nem fordították meg, mert én szörivel kifele láttam! — Hogy (minek) hívnak? (Ugy hogy: gyeredel!) — „Hány az óra?“ (Az óra sohasem hány.) — „Mikor megy a hegy (Berg és Spitze) a nyulnak?“ (Mikor nyársra huzzák.) — „Miért nem hal (Fisch és stirbt) a cigány a vízbe?“ (Azért, mert ember.) — „Mit ves minden ember a vásáron?“ (Lélekzetet.) — „Hová való ez a bor?“ (Torokba.) sat. — Östréfa lehet a következő is: „Öt tétl-e már juhász?“ „Öt tétl Uram, öt tétl!“ „I t t á l-e már?“ „I t t áll uram, i t t áll!“ — Egészen magyar specialitás lehet a madárnyelvis, melyet ügyesen használ fel a „Jókai ördög“-ben:

Turgudorgod mirgit forgogargadtárgál,
Argudorgosirgom margarargadtárgál!

Inkább betűjáték az ilyen: Quid est veritas? Vir. qui ad est. — „Vagy az elől s hátulról is olvasható pentameter: „Roma tibi subito mortibus ibit amor.“

Egy házasság a II. császárság alatt.

Malot Hectortól.

ELSŐ KÖTET.

IX.

(Folytatás.)

19.

— A császár ismer engemet?

— Bizonyára, és ő méltányolja az ön érdemeit. Kétségtől nem ismeri ő felsége Franciaország 37.000 mairejét; de ezen 37.000 között vannak, kik a tömegben felül emelkednek, és ezeket ismeri ő felsége. Ön ezen kis számból való, maire ur, és midőn ő felsége kegyeskedett az ön kerületét reám bízni, azt mondá nekem: Ön ott a mairek egy példányképét fogja találni és ez a Saint-Micheli maire.

— Ő felsége mondá ezt?

Szóról-szóra ezt mondá. Ne is féljen semmitől ön nem lehet megbecstelenítve tanácsának ma-

kacssága miatt; nem, ez nem az, a mi engem ön miatt bánt, és pedig élénken, biztosítom önt arról.

— Tehát kicsoda főnök ur!

— Ön tudja, hogy fel van terjesztve a rendjellel feldiszipendők között, és ha még nem neveztetett meg, ennek egyedüli oka az, hogy... hogy vannak korábban beírtak, kik természetesen ön előtt jönnek sorba. Bár mily nagyok is érdemei, bármily kétségtelenek is az ön jogai, be kell várnia sorát és kell hogy önnek bevalljam, hogy az még meglehetősen távol van.

— Azon reménnyel kecsegtetnék, hogy...

— Nem tudom mit ígérhettek önnek, a kerületbe jövetelem előtt, én csak annyit tudok, hogy az ön órája még nem telt. Hogy ön fel diszipve lesz, az kétségen kívül áll, de mikor? Talán évek múlva, ez a törlésektől függ. Erre nézve bizonyos szabályok vannak, melyektől a császár csak bizonyos határozott körülmény között tér el: ilyenek az ő utazásai, melyeken ő bizonyos számú, fenntartott keresztet osztogat szét. Tegyük fel, hogy a Saint Micheli ut létesül, az ön hidján által menve, figyelmeztetem ő felségét, hogy az az ön műve, és ekkor a császár alkalmat találva, önt kivételesen jutalmazni, sajátkezűleg feldiszip önt, községének élén. Ha nincsen hid, nincsen kivételes eset, nincsen feldiszipítés.

— De e hiddal birnunk kell, főnök ur, birnom kell.

— Nekem is birnom kell azt, mert becsületbeli tartozásnak tekintem azt, hogy ön fel legyen diszipve és ne várakozzék tovább.

— És mikor kell az utazásnak megtörténni?

— Bizonyosan nem tudom, de rövid idő alatt.

(Folyt. köv.)

Apró-cseprő.

* Udvariasság

— Ismeri a Gazsi kutyámat?
— Nem, még nem volt szerencsém!

* Jó alkalom.

Adél megkérdi titkos imádját:
— Megismerkedtél a papával?
— Meg.
— Sokat beszélgettél vele?
— Meglehetősen.
— Érdeklődést mutatott irántad?
— Mutatott... Megkérdezte, mennyi a jövedelem...
— Ah, menyire örülök!
A fiatal ember kissé kellemetlenül szól:
— No, én nem, mert megpompolt száz forint erejéig...

MINT A MEZŐK VIRÁGA...

(Heine.)

Mint a mezők virága,
Szép, tiszta vagy s szelíd,
Ha látlak, ez a hű szív
Bánattal eltelik.

Szeretném fődre tenni
Áldó két kezemet:
Ily tiszta, szép s szelíden
Tartson meg Istened!

g. i.

Nehéz azokat szeretnünk, a kiket többre becsülünk de még nehezebb azokat, a kiket többre becsülünk önmagunknál.

Larochefoucauld.

A tapasztalás mutatja, hogy az emberek legkevésbé a nyelvükön tudnak uralkodni.

Spinoza.

A mely udvaronc kénytelen igazságokkal élni, az meghalhat éhen.

Chatleaubriand.

* Ibsen és Björnson. Egy angol hölgy, (az angol utazónok tudvalevőleg nagyon kíván-

csiak) meglátogatta nemrég Norvégia két nagy íróját, Ibsent és Björnsonst. Az angol hölgy nagy csalódott kíváncsiságában. Ibsennel kénytelen volt németül beszélni, Németország iránti szimpátiákról. Angolországba, jegyzé meg Ibsen nem mehet el, mert őt csak a nép szíve érdekli és angolul nem tud. Az angol hölgy kijelenti Ibsenről, hogy példás és ideges mint egy vén kisasszony, a ki nem jól érzi magát, ha szobájába valami nincs a maga helyén. Így nem tud írni, ha egy kis tablett, mindenféle alakokkal, nincs a maga helyén az íróasztalon. „Miért?” kérdé az angol hölgy. „Az már csak az én titkom marad” válaszolt Ibsen, halkán nevetve. Björnsonról mrs Twendin még annyit se tudott kicsikarni. „A parasztnyuhóban való életet tartom a legkövetesebbnek és legboldogabbnak a természetességétől megfosztott ugynevezett jó társaság mit sem ér” mondá Björnson. Ebben egyetért, ugymond, Tolstojjal, de azt, hogy ez zenét megtámadja, nem helyeselheti. A zenét Björnson nagyon kedveli és másik nagy szenvedélye a kertészkedés.

* A kenyérkereső. Jekelfalussy József, az Országos statisztikai Hivatal főnöke az 1890-iki népszámlálási adatokból érdekes statisztikát állított össze, melyből az tűnik ki, hányan keresnek kenyeret — másnak. A statisztika szerint az összes lakosságnak csak negyvenkét perczentje kenyérkereső a többi ötvennyolcz százalék improduktív életet él. Számokban kifejezve hat és fél millió férfi és egy és fél millió nő keres kenyeret, ellenben azok száma, kik másnak a jövedelméből élnek, meghaladja a kilencz milliót. A szellemi pályán működik 95,000 férfi és 21,000 nő, járadékából él 41,787 férfi és 78,631 nő, őstermelést üz 2,860,000 férfi és 688½ ezer nő; iparos és kereskedő van 940 000 férfi és 160 ezer nő; napszámból él 651 ezer férfi és 583 ezer nő. Magyarország az őstermelést tekintve, más államokkal szemben az első helyen áll, az ipari termelés terén utolsó helyen, az értelmi foglalkozásokat illetőleg pedig Svájjal áll egy szinten.

Közgazdaság.

* Válgazdák figyelmébe. A m. kir. államasutak debreczeni üzletvezetősége csekélyebb értékű anyagok beszerzése végett ez évi okt. 3-án versenytárgyalást tart. A közelebbi feltételek alulirt kereskedelmi és ipar kamaránál a hivatalos órák alatt megkínthetők. Debreczen 1893 Augusztus 30. A kereskedelmi és ipar kamara.

Debreczeni piacz. Aug. 28-diki heti vásárban gabona neműek közül piaczra került buza 110.00 mm. 7.00—6.90—6.80 frt kétszeres 633.00 mm. 6.00—5.90—5.80 forint rozs 51.00 mm. 5.20—5.10—5.00 frt. árpa 2.00 mm 5.20—5.10—5.00 frt. zab 47.00 mm 6.20—6.10—6.00 frt, tengeri 40.00 mm. 6.10—6.00—5.90 frt, köles —5.50— frt köleskása 11.50 frt, burgonya 2.00 frt. Széna, 100 kilónként, I. r. 2.40, II. r. 2.00, montliszt 14.60, zsémliszt 13.00 frt. Ló felhajtattott 620 darab, elkelt 225 db. Szarvasmarha felhajtattott 520 darab, elkelt 290 db. Sertés felhajtattott 4500 db, elkelt 2384 db. Sovány sertés páronként 6—12 hónapos 12—20 frt, 22—18 hónapos 20—30 frt, 18—24 hónapos 30—45 frt, öreg sovány 45—65 frt. Kővér sertés kilója 40—45 kr 100 kiló szalonna 60—62 frt, hajt 60—65 frt, üzletirányzat lanya.

Húsárak: marhahus kilója 44.48, 54.56 (kóser) 60 kr. — Borju hus 50—54 kr, sertés-hus 36—56 kr. Juhus 40 kr.

Napszámárak: férfi saját kenyerén 1.10 ellátással 90 kr. nő saját kenyerén 90 kr., ellátással 60 kr., gyermek saját kenyerén 50 kr., ellátással 30 kr.

Négy köbméter tölgy tűzifa 12 frt, nyárta 7 frt. — Négy köbméter fa felvágása 2 frt 40 kr. beszállítása 1 frt 20 kr.

1 hectoliter ó-hegyi bor 40—70 frt. 1 hect. új-hegyi bor 34—40 frt.

Budapesti áru-tőzsde.

Gyenes és Balog gabona-bizományi cég jelentése.

Budapest, augusztus 30.

Napi jelentés.

Gabonaüzlet.

Buzában ma mérsékelt kínálat mellett, a vételkedv is gyenge volt úgy hogy az irányzat lanya maradt és a forgalmazott 30,000 mm. változatlan lanya áron kelt el.

Eladások:

Tiszavidéki 1000—81 mm. 7.80 frt, 3200—80 mm. 7.80 frt, 1100—80 mm. 7.80 frt, 100—80 mm. 7.70 frt, 300—80 mm. 7.77½ frt, 700—80 mm. 7.72½ frt, 100—80 mm. 7.65 frt, 200—80 mm. 7.70 frt, 10—79 mm. 7.70 frt, 200—78 mm. 7.55 frt, 200—78 mm. 7.50 frt, 200—75 mm. 7.27½ frt.

3 havi időre.

Zab 800 mm. 6.60—6.95 frt. középzézfizetés mellett.

Egyébb cikkek nem változtak.

Határidőüzlet. A mai lanya amerikai jelentés, továbbá a többi külföldi kedvetlen üzletmenetelt jelentő tudósítások, a mi piaczunkat sem hagyhatta befolyás nélkül. Eleinte igen lanyhán indultak az árak, ami még fokoztatott a készáru üzletben uralkodott hasonló hangulat által, később azonban némileg jobb vételkedv alakult és az árak némi javulásban részesültek.

Zárlat 1 óra:

	frt
Buza szept.—okt.	7.32—7.34
márcz.—ápril-ra 1894.	7.73—7.75
Rozs őszre	6.02—6.05
tavasza 1894	6.47—6.49
Tengeri szept.—okt.	4.62—4.63
máj.—júna 1894.	5.02—5.04
Zab szept.—okt.	6.49—6.50
márcz.—áprilra 1894	6.53—6.55
Repeze aug.—szept.	16.40—16.50

Zárlat 4 óra:

	frt
Buza szept.—okt.	7.34—7.36
márcz.—ápril-ra 1894.	7.75—7.77
Rozs őszre	6.—6.04
tavasza 1894	6.47—6.50
Tengeri aug.—szept.	4.63—4.65
máj.—júna 1894.	5.03—5.05
Zab szept.—okt.	6.49—6.51
márcz.—áprilra 1894	6.53—6.55
Repeze aug.—szept.	16.45—16.55

Külföld: New-York buza 1/8—5/8, tengeri 1/8—1/4 olcsóbb, Chicagó buza 1/8—5/8, tengeri 3/8 olcsóbb, Paris nyugodt, Liverpool lanyhult, London kissé javult.

Értéktőzsde: A tegnapi est szilárd hangulat ma folytatást talált, a helyzet kedvezőbb megítélése és általában véve a javult hangulat következtében; a déli tőzsdén azonban ismét hanyatlott.

Zárlat 1 óra: Osztr. hitel 332.70, Magy. hitel 407.50, Rimamurányi 215.75, Osztr. államv. 297.50, Déli vasut 102.—. Zárlat 4 óra: Osztr. hitel 334.30 Magy. hitel 408.—, Rimamurányi 216.—, Osztr. államv. 298.—, Déli vasut 102.50.

Időjárás: derült, napos.

Érték tőzsde.

(A debreczeni „közgazdasági bank részvénytársaság” közlése 1893. aug. 30-án.)

Államadósság:

Magyar aranyjárdék 4%	—	115.80	116.10
vasuti beruházási kötvény 4½%	—	126.—	127.—
koronajárdék 4%	—	93.90	94.40
regále váltásági kötvény 4½%	—	100.—	101.—
Osztrák aranyjárdék 4%	—	118.25	118.75
Egységes állam kötvény 4½%	—	96.—	96.75
Tisza-szegedi 4%-os nyeresémsorsjegy	—	141.—	142.—

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	—	407.—	407.50
Osztrák hitelrészvény	—	333.—	333.20
Magyar ipar- és kereskedelmi bank részv.	—	114.75	115.25

Sorsjegyek:

Magyar jelzálogbank 4%-os sorsjegy	—	128.—	128.50
Osztrák földhitel sorsjegy 3%-os	—	115.—	116.—
Magyar vöröskereszt sorsjegy	—	12.50	12.90
Osztrák " " " " " "	—	19.—	19.50
Olasz " " " " " "	—	13.50	14.—
Bazilika sorsjegy	—	9.—	9.40
Jó-sziv " " " " " "	—	3.—	3.30

Pénznekem:

Cs. és kir. arany	—	5.90	6.04
20 márkás arany	—	12.34	12.38
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	9.97	10.01
Sovereigns	—	12.61	12.66

5871
1893.**Árverési hirdetmény.**

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhirrre tétetik, hogy a város tulajdoná képező következő ondód pusztai szántó földek u. m. :

1., a varga-utczai 2112. számú volt táblaháznak 21 hold 750 □ öl föld.

2., az árok-utczai 686. számú háznak 3 hold 550 □ öl föld és

3., a belvárosi kisdudóvó telke után kiosztott 5 hold és 850 □ öl föld:

a városháza nagytermében **f. 1893. szeptember hó 13-ik napján** d. e. 9 órakor tartandó nyilvános árverésen a f. 1893. évi október 1-től 1896. évi október 1-ig terjedő 3 évre, a város számvevő hivatalánál megtekinthető feltételek mellett haszonbérbe fognak adatni.

Miről az árverelni óhajtok azzal értesítettnek, hogy a feltételekben látható kikiáltási árak 10%-kát bánatpénzül az árvereltető küldöttség kezéhez készpénzben letenni tartoznak.

Debreczen, 1893. Augusztus 28-án.

A VÁROSI TANÁCS.

MOLL SEIDLITZ POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz MOLL A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor- és altestbántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, cozott székrekedés, májbántalom, vértelulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen. A jeles haziaszernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecé-telt eredeti dobozok 1 frt 0 é.

Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FELE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ

Csak akkor valódi

ha mindegyik üveg MOLL A. védjegyét tünteti fel és „A. MOLL” feliratu ónozáttal van zárva.

A Moll-féle francia borszesz és só nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési-szer közképeny, csusz és a meghűlés egyéb következményeinél legismereteseb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára: 90 krajczár.

Moll Salicyl-szájvize.

(Főalkatrésze: füzölysavas sziksó.)

A mindennapi szájtisztításnál különösen fontos bármely kora gyermekek, mint felnőttek számára; mert e szájvize a fogak további épségét biztosítja s egyszerűsége miatt óvszer fogfájás ellen. — Egy MOLL A. védjegyvel ellátott üveg ára: 60 krajczár.

FŐ-SZÉTKÜLDÉS

MOLL A. gyógyszerész cs. és kir. udvari szállító által,

BÉCS: I., Tuchlauben 9 sz.

Vidéki megrendelések naponta póstantárvét mellett teljesítettek.

A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

Raktárak: DEBRECZENBEN Tóth Béla gyógyszerész, dr. Rothsenek V. E. gyógyszerész és Szent-Királyi Tivadar uraknál.

DEBRECZENBEN,

Piacz- és Nagy-hatvan-utca szegletén lévő saját házam földszinti helyiségeiben berendezett

nagy vasbutorraktáramban

Elkaphatók:

≡ gyermek bölcsők, ágyak, kocsik, egész szobafelszerelések, ≡

☛ Kerti székek, asztalok és lóczák, ☛

Villagóriák vasállványból vízhatlan vászontető és oldalakkal

Fürdő kádak minden alakban.

Jégszekrények és üveghűtők,

☛ Horgany-fényezett szoba és konyhafelszerelések ☛

Peronospora fecskendők az elismert legjobb rendszerben.

PORCELLÁN KÁLYHÁK és KANDALLÓK,

eredeti BUDWEISSI gyártmány, a continensen elismert első minőségben.

A szegedi műtrágyagyár részvénytársaság képviselője.

Határozott legolcsóbb árak. — Képes árlap ingyen és bérmentve.

TÓTH GYULA vasnagykereskedő
DEBRECZEN.

